

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 106/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Pacalaj, Palla a partneri, s. r. o., Námestie SNP 270/3, Trnava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ing. Peter Pacalaj, pre namietané porušenie práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava III sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len

„sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej len „prokurátor“) sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017.

Z obsahu podanej sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III, odboru kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: ORP 5/3-VYS-B3-2017 z 1. júna 2017 bolo podľa § 197 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v platnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľov pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Prokurátor uznesením sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017 odmietol sťažovateľmi podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ďalším uznesením vyšetrovateľa ČVS: ORP-810/3-VYS-B3-2017 z 27. septembra 2017 bolo podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľov pre trestný čin úžery podľa § 235 Trestného zákona. Prokurátor uznesením sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017 odmietol sťažovateľmi podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V ostatnom podali sťažovatelia sťažnosť ústavnému súdu.

Sťažovatelia v podanej sťažnosti nesúhlasili s postupom orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sa nemali dôsledne zaoberať podanými trestnými oznámeniami sťažovateľov, ktoré bez náležitého odôvodnenia, zistenia skutkových okolností a v rozpore s preukázanými skutočnosťami odmietli postupom podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Sťažovatelia vo všeobecnej rovine svojej argumentácie poukázali na to, že *„Trestné oznámenia, ktoré podali Sťažovatelia boli vyšetrovateľom odmietnuté a následné sťažnosti, ktoré Sťažovatelia proti týmto uzneseniam podali, boli uzneseniami Okresnej prokuratúry (vrátane napádaného Uznesenia) zamietnuté. Sťažovatelia tak nemôžu žiadnym spôsobom brániť svoje práva a oprávnené záujmy, ktoré im boli porušené konaním Veriteľa a následne rozhodnutiami vyšetrovateľa a Okresnej prokuratúry. Uznesenie Okresnej prokuratúry je nezákonné a Sťažovateľom tak bola zmarená možnosť domáhať sa ich práv*

pred štátnym orgánom. Niet pochyb o tom, že Okresná prokuratúra sa dopustila porušenia zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae), keďže v rozpore so skutkovým stavom a so svojimi vyjadreniami nedôvodné a nesprávne zamietla sťažnosť, ktorá je prípustná proti rozhodnutiam orgánov činných v trestnom konaní.“. V konkrétnej rovine svojej argumentácie zdôraznili, že „(i) Uznesenie vykazuje znaky zjavnej arbitrárnosti, pretože z Uznesenia ÚS SR nie je zrejmé, na základe akých skutočností prokurátor usúdil, že policajt predmetné trestné oznámenie Sťažovateľov posúdil správne a postupoval v súlade so zákonom, čiže vôbec nie je zrejmé, na základe čoho bolo rozhodnuté o zamietnutí sťažnosti (Uznesenie vychádza zo svojvôle a je a priori nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť); (ii) konanie predchádzajúce vydaniu Uznesenia je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, nakoľko z dôvodu odmietnutia trestných oznámení a následným zamietnutím sťažností, ktoré vydaniu Uznesenia predchádzali, Sťažovatelia nemohli brániť svoje práva a právom chránené záujmy pred nezávislým a nestranným súdom. Okresná prokuratúra sa Uznesením dopustila porušenia zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae); (iii) Uznesenie Okresnej prokuratúry má priamy negatívny vplyv na právne postavenie Sťažovateľov, pretože nečinnosť a vydávanie nepreskúmateľných rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní spôsobuje Sťažovateľom ujmu. Napriek tomu, že v uvedenej veci bolo na okresnom súde v prospech Sťažovateľov vydané neodkladné opatrenie, t.j. existuje dôvodný predpoklad, že v predmetnej veci v širšom zmysle došlo k nezákonnému konaniu, čo je skonštatované aj v Uznesení, Okresné riaditeľstvo policajného zboru trestné oznámenia Sťažovateľov odmietlo ako nedôvodné a Okresná prokuratúra zamietla všetky sťažnosti Sťažovateľov; (iv) Uznesenie Okresnej prokuratúry je založené na skutočnostiach prípadu, ktoré z dokazovania nemohli vyplývať, a to najmä, avšak nielen, na skutočnosti, že Sťažovatelia uzavreli nevýhodnú zmluvu nie z toho dôvodu, že by veriteľ zneužil ich tieseň, neskúsenosť, rozumovú slabosť alebo rozrušenie, ale z dôvodu, že neboli dostatočne pozorní a opatrní pri ochrane svojich záujmov (niektoré z nich sú nižšie priebežne spomenuté a vyvrátené); (v) Uznesením Okresná prokuratúra zamietla sťažnosť, ktorá smerovala proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia, ktoré je v rozpore so zákonom, nakoľko v uznesení, ktorým bolo trestné oznámenie odmietnuté, chýbala obligatórna náležitosť a to náležité odôvodnenie v zmysle Trestného poriadku. Napriek tomu, že Okresná prokuratúra túto skutočnosť uznala

a odsúdila ako nesprávnu, sťažnosť Sťažovateľov zamietla. V zmysle základných ústavných princípov je tak Uznesenie Okresnej prokuratúry, ako aj predošlé uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia nepreskúmateľné.“

V petite podanej sťažnosti sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava III zo dňa 24.10.2017 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Bratislava III zo dňa 24.10.2017 sa zrušuje a vracia jej vec na ďalšie konanie.

3. Okresná prokuratúra Bratislava III je povinná zaplatiť Sťažovateľom náhradu trov konania vo výške 374,81 EUR...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy

vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vytýkaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

Z uznesenia prokurátora sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017 v podstatnom vyplýva:

„Podľa ustanovenia § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, ak nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2, prokurátor alebo policajt uznesením vec odmietne. Toto ustanovenie Trestného poriadku je možné použiť však iba vtedy, ak nepripadá do úvahy odovzdanie veci príslušnému orgánu na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu alebo odovzdanie inému orgánu na disciplinárne konanie.

Podľa ustanovenia § 199 ods. 1 Trestného poriadku policajt začne trestné stíhanie, ak nie je dôvod na postup podľa ustanovenia § 197 ods. 1 alebo ods. 2 Trestného poriadku.

Na základe vyššie uvedeného som zistil, že policajt predmetné trestné oznámenie oznamovateľov posúdil správne a postupoval v súlade so zákonom, keď v danej veci rozhodol v zmysle ustanovenia § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

V tomto smere poukazujem na to, že dňa 01.06.2017 bolo uznesením vyšetrovateľa PZ Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III, Odboru kriminálnej polície pod ČVS: ORP-5/3-VYS-B3-2017 podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietnutá vec podozrenia zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe, ktorý je totožný ako v prejednávanej príhode. V uvedenom prípade oznamovatelia podali trestné oznámenia na podozrivého [REDAKOVANÉ] pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona a to v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o pôžičke zo dňa 28.06.2013 medzi oznamovateľmi ako solidárnymi dlžníkmi a podozrivým [REDAKOVANÉ] ako veriteľom, ktorá je predmetom aj tohto trestného konania.

Voči uzneseniu vyšetrovateľa PZ pod ČVS: ORP-5/3-VYS-B3-2017 zo dňa 01.06.2017 podali oznamovatelia ako oprávnené osoby v zákonom stanovenej lehote sťažnosti. O predmetných sťažnostiach bolo rozhodnuté uznesením prokurátora tunajšej prokuratúry sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 zo dňa 23.06.2017 tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosti oznamovateľov zamietol z dôvodu, že neboli dôvodné.

Oznamovatelia v novo podanom trestnom oznámení zo dňa 04.09.2017 uvádzajú rovnaké skutkové okolnosti prípadu, ale označujú skutok, ktorého sa mal dopustiť podozrivý [REDAKOVANÉ] pri uzatváraní zmluvy o pôžičky nie ako trestný čin podvodu, čo označovali v pôvodných trestných oznámeniach, ale ako trestný čin úžery podľa § 235 Trestného zákona. V tomto novo podanom trestnom oznámení sú uvedené nové skutočnosti len ohľadom toho ako sa vyvíja ich civilnoprávny spor s [REDAKOVANÉ] na okresnom súde, konkrétne konanie o neplatnosť dobrovoľnej dražby a určenie vlastníckeho práva, keď súd vydal v prospech oznamovateľov neodkladné opatrenie a ďalej poukázali na to, že majú vedomosť o tom, že o nehnuteľnosti, ktoré mali byť predmetom prevodu prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu, na základe čoho aj [REDAKOVANÉ] poskytoval pôžičku oznamovateľovi [REDAKOVANÉ], mal už v čase pred poskytnutím pôžičky záujem

██████████, ktorý podľa oznamovateľov mal zmať uzatvorenie kúpnej zmluvy. Vo zvyšnej časti trestného oznámenia oznamovateľa sa zaoberajú trestným činom úžery, keď vykladajú jeho jednotlivé znaky a súčasne poukazujú na to, že v predmetnom prípade boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu úžery.

V predchádzajúcej trestnej veci vedenej pod ČVS: ORP-5/3-VYS-B3-2017 rovnako sa týkajúcej zmluvy o pôžičke uzavretej medzi dlžníkmi - oznamovateľmi a veriteľom - ██████████ vedenej pre podozrenie zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona bolo v uznesení prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava III sp. zn. I Pn 1243/16/1103 zo dňa 23.06.2017 konštatované, že vyhodnotením zadovážených dôkazov danom prípade absentuje záver, že boli naplnené zákonné znaky trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona a rovnako nie je dané ani dôvodné podozrenie zo spáchania iného trestného činu upraveného v Trestnom zákone. Teda už v predchádzajúcom rozhodnutí prokurátora bolo po komplexnom preskúmaní prípadu konštatované, že v tejto veci nielenže neboli naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona, ale aj akéhokoľvek iného trestného činu upraveného v Trestnom zákone, t.j. aj vrátane trestného činu úžery podľa § 235 Trestného zákona. V tomto smere sa stotožňujem s odôvodnením uvedeného rozhodnutia, v ktorom boli uvedené skutkové okolnosti prípadu i samotné právne posúdenie zisteného skutkového stavu a v plnej miere naň odkazujem V novo podanom trestnom oznámení nie sú uvedené žiadne skutočnosti takého charakteru, ktoré by odôvodňovali iný záver aký bol už v tejto veci prijatý.

Oznamovateľa poukázali v novo podanom trestnom oznámení, že na okresnom súde bol v ich prospech vydané neodkladné opatrenie, čo v konečnom dôsledku len dokazuje to, že predmetný civilnoprávny spor medzi oznamovateľmi a podozrivým ██████████ je potrebné riešiť v prvom rade prostriedkami civilného práva tak ako sa napokon aj aktuálne deje prostredníctvom civilného súdu. Opätovne zdôrazňujem, že civilné vzťahy sa primárne majú riešiť použitím súkromnoprávných inštrumentov a je neprípustné, aby sa takéto vzťahy riešili na úkor jedného z účastníkov prostriedkami trestného práva.

Pre úplnosť veci pokiaľ ide o oznamovateľmi tvrdené podozrenie zo spáchania trestného činu úžery podľa § 235 Trestného zákona k uvedenému nadväzujúc aj na predchádzajúce odôvodnenie rozhodnutia tunajšej prokuratúry sp. zn. I Pn 1243/16/1103 zo dňa 23.06.2017 opätovne uvádzam, že dlžníci uzavreli pre nich nevýhodnú zmluvu nie

z dôvodu toho, že by veriteľ (v tomto prípade [REDACTED]) zneužil ich tieseň, neskúsenosť, rozumovú slabosť alebo rozrušenie, ale z dôvodu, že neboli dostatočne pozorní a opatrní pri ochrane svojich záujmov. Z uvedeného dôvodu je preto bez významu ďalej to, že veriteľ [REDACTED] následne získal predajom zálohu (nehnutelnosti) peňažnú čiastku podstatne prevyšujúcu hodnotu jeho nesplatenej pohľadávky (bližšie k tomu pozri rozsudok NS ČR sp. zn. 7Tz 226/2001 zo dňa 25.09.2001). Zo strany podozrivého [REDACTED] nebolo zachytené to, že by pri uzatváraní zmluvy o pôžičke zneužíval tieseň, neskúsenosť, rozumovú slabosť alebo rozrušenie oznamovateľov. Práve naopak bolo preukázané, že sami oznamovatelia iniciovali uzavretie zmluvy o pôžičke, keď aktívne na základe odporúčania ich známej vyhľadali [REDACTED] za účelom, aby im bola poskytnutá finančná hotovosť z dôvodu vysporiadania si úverov, resp. kúpy pozemkov a následne pri samotnom uzavretí zmluvy súhlasili s jej podmienkami zmluvy a teda aj so zriadením záložného práva na nehnuteľnosti v prospech [REDACTED].

Podozrivý [REDACTED] oznamovateľom v tomto prípade vyšiel v ústrety, keď na základe ich žiadosti im poskytol finančnú hotovosť. To za akých podmienok si zmluvné strany dojednali poskytnutie pôžičky je už vecou zmluvnej slobody účastníkov právneho úkonu. Ako už bolo uvedené nemožno trestným postihom jedného účastníka súkromnoprávneho vzťahu nahradzovať nevyhnutnú mieru opatrnosti druhého účastníka pri ochrane vlastných práv a majetkových záujmov. V tomto prípade nedostatočná opatrnosť a nepozornosť zo strany oznamovateľov bola skutočným dôvodom uzavretia zmluvy o pôžičke za tam uvedených podmienok a nie ich tieseň, neskúsenosť alebo rozumová slabosť.

S prihliadnutím na všetky okolnosti nastolenej veci možno preto konštatovať, že sťažnosť oznamovateľov nie je dôvodná, a preto nebol zistený žiadny zákonný dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia.“

Z uznesenia prokurátora sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017 v podstatnom vyplýva:

«Policajt preskúmal trestné oznámenie oznamovateľov [REDACTED] a [REDACTED], do vyšetrovacieho spisu zabezpečil jednotlivé listinné materiály, po čom došiel k záveru, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa

§ 197 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko v danom prípade nedošlo k naplneniu zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1. ods. 3 písm. a) Trestného zákona, a ani iného trestného činu.

Na základe vyššie uvedeného som zistil, že policajt predmetné trestné oznámenia oznamovateľov posúdil správne a postupoval v súlade so zákonom, keď v danej veci rozhodol v zmysle ustanovenia § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Pokiaľ ide námietku oznamovateľov, o tom, že uznesenie nie je riadne odôvodnené, tak tejto námietke je potrebné prisvedčiť, nakoľko predmetné odôvodnenie skutočne neobsahuje všetky náležitosti tak, ako to predpisuje ust § 176 ods. 2 Trestného poriadku. Tento nedostatok však bude odstránený v rámci opravného (sťažnostného) konania, keďže prokurátor v rámci odôvodnenia tohto uznesenia v náležitej a potrebnej forme poukáže na jednotlivé dôkazy a právne úvahy, tak ako to vyžaduje ust § 176 ods. 2 Trestného poriadku...

V nadväznosti na vyššie opísané konštatujem, že konajúci vyšetrovateľ PZ zhromaždil dostatočný dôkazný materiál (výpoved' [REDAKOVANÉ], výpovede oznamovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v rámci zápisníc o trestnom oznámení, zmluva o pôžičke zo dňa 28.06.2013, zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 28.06.2013, dodatok k zmluve o pôžičke zo dňa 28.06.2013, znalecké posudky č. 234/2013 a 235/2013 vypracované znalcom z odboru stavebníctvo [REDAKOVANÉ], odhad hodnoty nehnuteľností, čestné prehlásenie [REDAKOVANÉ], výpis z účtu [REDAKOVANÉ] potvrdzujúci vklad a výber finančných prostriedkov z poskytnutej pôžičky a ostatný listinný materiál), ktorý v súlade so zásadou upravenou v ust. § 2 ods. 10 Trestného poriadku poskytoval náležitý podklad na prijatie zákonného rozhodnutia. Tento dôkazný materiál bol taktiež zákonne v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku vyhodnotený...

Z obsahu trestných oznámení podanými oznamovateľmi vyplýva, že [REDAKOVANÉ] v roku 2013 sa spolu s otcom [REDAKOVANÉ], mamou [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] dohodli, že si vysporiadajú úvery poskytnuté v iných bankách, ktoré mala [REDAKOVANÉ] v Poštovej banke a spol. Home Credit Slovakia, ako aj kúpu pozemku, ktorý síce užívali, ale neboli jeho vlastníkami. V tom čase im známa ([REDAKOVANÉ]) odporučila [REDAKOVANÉ], s tým, že on by im peniaze vo výške 45 000 eur požičal. Chceli uzavrieť dve zmluvy o pôžičke ([REDAKOVANÉ] vo výške 25.000 eur a [REDAKOVANÉ] vo výške

20.000 eur), ale pán [REDACTED] ich presvedčil, aby zmluvu o pôžičke uzatvorili iba jednu na sumu 45.000 €, s tým že budú vystupovať ako solidárni dlžníci. Pôžičku podmienil zriadením záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve rodičov [REDACTED] a druhú vo vlastníctve [REDACTED]. Nakoľko záložné právo bolo zriadené na nehnuteľnosť vo vlastníctve rodičov [REDACTED], boli títo taktiež zahrnutí do zmluvy o pôžičke. Následne sa dňa 28.06.2013 stretli všetci štyria dlžníci s [REDACTED] v jeho kancelárii [REDACTED], kde podpísali Zmluvu o pôžičke (č.l. 27-31 vyšetrovacieho spisu) uzavretú v zmysle ustanovenia § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka, na ktorej podpisy boli overené notárskym úradom [REDACTED] [REDACTED]. V zmluve o pôžičke je uvedené na aký účel bola pôžička poskytnutá a to na úhradu kúpnej ceny voči Slovenskému pozemkovému fondu a na vysporiadanie záväzkov voči Poštovej banke, a.s. a spol. Home Credit Slovakia, a.s. Pôžička mala byť vyplatená v plnej výške na účet [REDACTED] vedený v Tatra banke, a.s. [REDACTED], a to v troch častiach. Prvá v sume 26.000 €, druhá v sume 13.000 € a tretia v sume 32.000 €, celková výška pôžičky uvedená v Zmluve je v sume 71.000 €. Prvú časť pôžičky v sume 26.000 € podľa ústnej dohody s [REDACTED] ihneď po jej nabehnutí na účet [REDACTED] vybrali v celej výške a túto obratom vyplatili [REDACTED] v hotovosti ako províziu z poskytnutej pôžičky. Až následne mal poskytnúť zvyšné peniaze. Vyplatenie zvyšnej časti pôžičky tiež podmienil zápisom záložného práva na spomínané nehnuteľnosti v jeho prospech. Druhú časť pôžičky v sume 13.000 € zaslal na účet [REDACTED] až po zapísaní záložného práva na nehnuteľnosti v jeho prospech. Vyplatenie zvyšnej časti pôžičky v sume 32.000 € podmienil podpisom Dodatku č. 1 k Zmluve o pôžičke zo dňa 28.06.2013 (č.l. 35-40 vyšetrovacieho spisu). Tento dodatok opäť všetci štyria podpísali dňa 10.07.2013 v [REDACTED] a podpisy na zmluve nechali overiť na notárskom úrade [REDACTED], [REDACTED]. V zmluve je ako pristupujúci dlžník uvedený pán [REDACTED], [REDACTED], bytom [REDACTED], ktorého vôbec nepoznali, ale s podpisom dodatku súhlasili, pretože potrebovali vyplatiť dohodnutú zvyšnú časť pôžičky v sume 32.000 €. V zmysle dodatku sumu 32.000 € rozdelil na ďalšie časti, a to 7.700 € bolo vyplatených na účet [REDACTED]. 7.300 € malo byť vyplatených na účet [REDACTED], k [REDACTED]. Posledná časť mala byť vyplatená v sume 17.000 € na účet [REDACTED], k

výplata tejto časti už nedošlo. Keď sa ho pýtali, prečo neposlal poslednú časť pôžičky v sume 17.000 € povedal, že preto lebo zistil, že s tými pozemkami, na ktorých vysporiadanie vlastníckych práv si pôžičku brali, sa nič nedeje. Z poskytnutej pôžičky vrátili [REDACTED] [REDACTED] sumu 26.000 € dňa 28.06.2013, o vrátení tejto sumy nemá žiadny doklad, peniaze odovzdali priamo v pobočke banky neznámemu mužovi, ktorý sprevádzal [REDACTED]. Potom ako im odmietol vyplatiť poslednú časť pôžičky v sume 17.000 €, sa s ním chceli dohodnúť a navrhli mu, že pôžičku mu vyplatia z hypotéky, ktorú by dostali na pozemok, s čím ale nesúhlasil, taktiež sa nevedel konkrétne vyjadriť k sume, ktorú mu vlastne dlhujú. Pôžička mala byť v zmysle dohody splatená do konca septembra 2013, keďže sa im nepodarilo dohodnúť, k splateniu pôžičky nedošlo, následkom čoho došlo veriteľom k uplatneniu záložného práva v prospech nehnuteľností, ktoré tvorili zábezpeku poskytnutej pôžičky.

Na základe tohto podaného trestného oznámenia bol dňa 07.04 2017 podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku vypočutý aj [REDACTED], [REDACTED], ktorý uviedol, že pani [REDACTED] a pána [REDACTED] spoznal na základe oslovenia sprostredkovateľmi. Do jeho kancelárie prišla skupina asi 10 ľudí, ktorí žiadali o pôžičku účelom, ktorej mala byť úhrada kúpnej ceny za presne identifikovaný pozemok a iné osobné záležitosti. Po prieskume ohľadom predmetného pozemku sa rozhodol poskytnúť žiadateľom pôžičku. Pôžičku poskytol za účelom kúpy tohto pozemku, ktorý sa mal následne rozdeliť na 3 časti, z ktorých jedna mala pripadnúť [REDACTED], čím vlastne malo dôjsť aj k vyplateniu poskytnutej pôžičky. Následne nastal problém v tom, že od oznamovateľov žiadal preukázanie účelu použitia doposiaľ poskytnutých prostriedkov z pôžičky, na čo mu oznamovatelia poskytli vyjadrenie, že tento účel nevedia preukázať, keďže vraj malo ísť o úplatky pre niekoho. Z tohto dôvodu sa rozhodol, aby [REDACTED], ktorý bol jedným zo sprostredkovateľov a ktorého už poznal, pristúpil k predmetnej pôžičke, pokiaľ s tým ostatní dlžníci budú súhlasiť. K sume 26.000 Eur, ktorá mala byť vyplatená ako provízia, ale nie je zakotvená v Zmluve o pôžičke, p. [REDACTED] uviedol, že je to absolútny nezmysel a z poskytnutej pôžičky mu nevrátili ani cent.

Pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu dotknutého konania, tak k nemu uvádzam nasledovné:

Podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Objektom trestného činu podvodu je cudzí majetok, pričom ochrana majetkových práv sa poskytuje bez ohľadu na druh a formu vlastníctva. Dôležité však je, že pri trestnom čine podvodu sa poskytuje ochrana cudziemu majetku, t.j. majetku, ktorý nepatrí páchatelovi, resp. ktorý nepatrí výlučne páchatelovi (napr. pokiaľ ide o vec, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve viacerých osôb).

Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu podvodu sa skladá ako väčšina trestných činov z konania, následku a príčinným vzťahom medzi konaním a následkom. Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu podvodu je naplnená vtedy, pokiaľ páchatel uvádzaním tretej osoby do omylu (aktívna forma), alebo pokiaľ páchatel využije omyl tretej osoby (pasívna forma), seba alebo iného obohatí a v tejto príčinnej súvislosti vznikne na cudzom majetku ako následok tohto konania škoda v požadovanej výške. Z uvedeného možno konštatovať, že uvádzanie do omylu, predstavuje aktívnu činnosť, ktorá spočíva v predstieraní skutočností, ktoré sú v rozpore s realitou, resp. ktoré vôbec neexistujú. Naproti tomu využitie omylu predstavuje konanie páchatel'a, pri ktorom síce samotný omyl sám nevyvolal, ale jeho existenciu na úkor poškodeného pre svoj alebo iného prospech využil. Následkom podvodu podľa § 221 Trestného zákona je teda vznik škody a obohatenie páchatel'a alebo inej osoby.

Podstatné taktiež je, že majetková dispozícia poškodeného musí byť nevyhnutne uskutočnená v súvislosti s omylom, ktorý u nej páchatel vyvolal resp. tento využil, aby tak seba alebo iného obohatil. Inými slovami povedané, len v prípade pokiaľ páchatel uvádza poškodeného do omylu, a tento v dôsledku takéhoto omylu vykoná majetkovú dispozíciu (napr. poskytne finančné prostriedky alebo určitý tovar), v dôsledku čoho vznikne na jeho majetku potrebná škoda a páchatel alebo iná osoba sa týmto konaním obohatí, možno hovoriť o podvodnom konaní v zmysle Trestného zákona.

Trestný čin podvodu je navyše úmyselným súdnym deliktom, čo znamená, že skutková podstata trestného činu podvodu vyžaduje, aby bolo úmyselným zavinením páchatel'a pokryté nielen to, že „iného uvádza do omylu alebo využíva iného omyl“, ale úmyselným

zavinením páchatel'a musí byť pokryté aj to, že takýmto konaním chce „spôsobiť na cudzom majetku škodu“ a zároveň chce „seba alebo iného obohatiť.“

Vyššie uvedené skutočnosti však v posudzovanom prípade zachytené neboli. V tomto prípade nebolo totiž zo strany p. [REDAKOVANÉ] zachytené uvádzanie nepravdivých skutočností pri uzatváraní vyššie uvedených zmlúv v čase pred samotným uzatvorením predmetných právnych vzťahov.

Oznamovatelia aktívne na základe odporúčania ich známej ([REDAKOVANÉ]) sami vyhládali [REDAKOVANÉ] za účelom, aby im bola poskytnutá finančná hotovosť z dôvodu vysporiadania si úverov, resp. kúpy pozemkov, pričom [REDAKOVANÉ] súhlasil s poskytnutím peňažnej pôžičky pod podmienkou, že sa v jeho prospech zriadi záložné právo k nehnuteľnostiam vo vlastníctve rodičov oznamovateľa [REDAKOVANÉ], resp. vo vlastníctve oznamovateľky [REDAKOVANÉ], s čím oznamovatelia súhlasili a dňa 28.06.2013 zmluvu o pôžičke podpísali. Oznamovatelia teda súhlasili s podmienkami zmluvy a aj so zriadením záložného práva na nehnuteľnosti v prospech [REDAKOVANÉ]. Žiadna osoba ich nenútila k tomu, aby uskutočnili predmetný právny úkon. Oznamovatelia výlučne sami dobrovoľne a slobodne uzatvorili zmluvu o pôžičke a uvedené sa rovnako týka aj zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, resp. dodatku č. 1 k zmluve o pôžičke zo dňa 28.06.2013, ktorým sa zmenil obsah primárnej zmluvy. K uvedenému citujem výpoveď [REDAKOVANÉ]: „Po podpise tohto dodatku, s ktorým sme opäť bez nátlaku súhlasili...“ Princíp autonómie vôle strán je jedným zo základných zásad občianskeho práva, nakoľko vyjadruje významný atribút v rovine záväzkovo - právnych vzťahov (v rámci zmlúv), a to zmluvnú slobodu (alebo zmluvnú autonómiu) účastníkov právnych úkonov, ako aj vlastnícku slobodu - sloboda nadobúdať a užívať majetok. Oznamovatelia pokiaľ mali v úmysle uzavrieť zmluvu s iným obsahom, resp. podmienkami, mali si to dohodnúť s druhou zmluvnou stranou, resp. v prípade nedosiahnutého konsenzu nemali pristúpiť k uzavretiu predmetných zmlúv.

Bolo na slobodnej vôli oznamovateľov, či pristúpia na podmienky navrhovanej zmluvy, resp. na akých podmienkach zmluvy sa účastníci právnych úkonov dohodnú a či vôbec uzavrujú zmluvu s [REDAKOVANÉ]. Z výpovede [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] je zrejmé, že v čase podpisovania zmlúv boli uzrozumení s tým, že uzatvárajú zmluvu o pôžičke za tam ustanovených podmienok a s tým, že na zabezpečenie svojich záväzkov voči [REDAKOVANÉ]

██████ poskytnú záložné právo na príslušných nehnuteľnostiach. Rovnako sa to týka aj uzatvorenia dodatku č 1 k zmluve o pôžičke, kde pristúpil ako spoludlžník ██████. V tomto prípade nebola primárne dodržaná obvyklá miera opatrnosti zo strany oznamovateľov, keď si dôsledne neuvedomili podstatu a význam uzavretých právnych úkonov a najmä samotné podmienky zmlúv.

Na tomto mieste je vhodné poukázať na ustanovenie § 415 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje všeobecnú preventívnu povinnosť každého počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Toto ustanovenie, resp. táto právna úprava sa vzťahuje tak na občianskoprávne vzťahy, ako aj na obchodno-právne vzťahy. Toto ustanovenie obsahuje princíp generálnej prevencie, ktorý sa týka každého subjektu súkromného práva, a teda každý je povinný vždy zachovávať taký stupeň opatrnosti, ktorý možno od neho vzhľadom na konkrétnu časovú a miestnu situáciu rozumne požadovať.

S poukazom na ustanovenie § 441 Občianskeho zákonníka sa skúma (hodnotí) aj miera zavinenia poškodeného, a to buď v konkrétnom prípade (so zreteľom na konkrétneho konajúceho v danej situácii) alebo v objektívnom zmysle (so zreteľom na akéhokoľvek konajúceho/priemerne starostlivého človeka/v danej situácii).

Uvedené členenie a hodnotenie zavinenia poškodeného je nutné uplatňovať aj v rámci dokazovania v trestnom konaní, v ktorom je smerodajné pre dokazovanie, resp. skúmanie obvyklej miery opatrnosti.

Ako bolo naznačené, povinnosť, resp. požiadavka dodržiavania obvyklej miery opatrnosti sa vzťahuje na každú osobu. Obvyklá miera opatrnosti má teda svoj základ v súkromnoprávných vzťahoch, pričom jej podstata spočíva v tom, či klamaný (poškodený) mohol klamanie (uvádzanie nepravdivých skutočností) zistiť, t. j. či klamaná osoba (poškodený) mohla za dodržania obvyklej miery opatrnosti svojmu „omylu“ zabrániť.

To, že pri trestnom čine podvodu je nutné skúmať obvyklú mieru opatrnosti na strane poškodeného potvrdil aj Najvyšší súd ČR vo svojom rozhodnutí pod sp. zn. 7 Tdo 436/2010, v ktorom okrem iného uviedol, že „ak ide o súkromnoprávny vzťah je potrebné trvať na tom, aby na ochranu svojich záujmov primárne dbali predovšetkým samotní účastníci takéhoto vzťahu. Od nich je nutné požadovať, aby postupovali obozretne a aby dodržiavali aspoň elementárne zásady opatrnosti, obzvlášť v prípadoch, v ktorých sú pre to ľahko

dosiahnuteľné prostriedky. Ak sa poškodený sám, svojou zjavnou neopatrnosťou, ktorej sa mohol ľahko vyvarovať, ocitol v situácii keď v rámci súkromnoprávneho vzťahu pristúpil k neistému obchodu a vynaložil finančné prostriedky, potom sa s dôsledkami tejto neistoty musí vysporiadať taktiež sám, a to za použitia súkromnoprávných inštrumentov. “

V tomto prípade dokazovaním nebolo preukázané, že by oznamovatelia boli uvedení do omylu pri uzatváraní zmlúv s [REDAKOVANÉ]. S poukazom na uvedené skutočnosti je zrejmé, že sa sami, svojou neopatrnosťou, ocitli v situácii, keď v rámci súkromnoprávneho vzťahu v dôsledku naplnenia podmienok upravených v zmluve o pôžičke došlo k výkonu záložného práva zo strany záložného veriteľa [REDAKOVANÉ] (pozn. to či oprávnené došlo k naplneniu zmluvných podmienok pre uplatnenie záložného práva je nutné posudzovať v civilnom konaní), a teda s dôsledkami tejto neopatrnosti sa musia vysporiadať taktiež sami a to za použitia súkromnoprávných inštrumentov. Z hľadiska princípov, na ktorých je založený demokratický a právny štát je neprijateľné, aby trestným postihom jedného účastníka súkromnoprávneho vzťahu bola nahradzovaná nevyhnutná miera opatrnosti druhého účastníka pri ochrane vlastných práv a majetkových záujmov. Trestným postihom nie je možné nahrádzať inštitúty iných právnych odvetví ktoré sú primárne určené na ochranu majetkových práv a záujmov.

Podľa Ústavného súdu ČR vyjadreného v náleze zo dňa 29.04.2004 sp. zn. IV. ÚS 469/2002 je celkom neprípustná prax, keď sa štandardné civilné vzťahy riešia na úkor jedného z účastníkov prostriedkami trestného práva. Týmto spôsobom totiž dochádza k nerovnému postaveniu osôb v ich vzájomných vzťahoch a k neúcte orgánov verejnej moci k rovnosti občanov. V právnom štáte je neprípustné, aby prostriedky trestnej represie slúžili k uspokojovaniu subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, pokiaľ nie sú vedľa toho splnené všetky predpoklady vzniku trestnoprávnej zodpovednosti, respektíve nie sú tieto predpoklady celkom jasne zistené (nálež Ústavného súdu ČR zo dňa 23.03.2004 sp. zn. I. ÚS 4/2004).

Oznamovatelia ako účastníci súkromnoprávneho vzťahu sa evidentne neusilovali v požadovanej miere o zodpovedajúcu ochranu svojich práv a majetkových záujmov, zrejme si neuvedomili, aký dosah a význam má pre nich uzavretá zmluva o pôžičke resp. jej dodatok č. 1 vrátane zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Inými slovami povedané, oznamovatelia mali pri uzatváraní predmetných zmlúv dodržať potrebnú mieru

obvyklej opatrnosti. Zdôrazňujem, že [REDACTED] je v zmysle uzavretých zmlúv platne a oprávnene záložným veriteľom vyššie špecifikovaných nehnuteľností, preto je oprávnený za splnenia dohodnutých zmluvných podmienok na výkon záložného práva vo vzťahu k uvedeným predmetom zálohu.

Zo skutkových zistení vyplýva, že oznamovatelia sami aktívne vyhľadali p. [REDACTED] a teda iniciovali uzavretie zmluvy o pôžičke, na ktorej sa napokon spoločným konsenzom dohodli, pričom boli si vedomí za akých podmienok (okrem iného na zabezpečenie svojich peňažných záväzkov poskytli veriteľovi záložné právo k nehnuteľnostiam) túto zmluvu, resp. ďalšie právne úkony uzatvárajú. Nebol tu preukázaný ani omyl, či podvod vykonaný na oznamovateľoch.

Ďalej z tvrdení oznamovateľov ani nie je celkom zrejmé z akého dôvodu si mysleli, že pri uzatváraní zmluvy o pôžičke [REDACTED] konal v úmysle oboch poškodených uviesť do omylu a obohatiť seba, resp. tretie osoby na ich úkor. V tejto súvislosti poukazujem aj na výpoveď oznamovateľa [REDACTED], ktorý uviedol, cit.: „pri prvom stretnutí sme žiadne podozrenie, že nás chce p. [REDACTED] nejakým spôsobom podviesť nemali, vtedy vystupoval solidne, jeho návrhy sa nám zdali v poriadku, nemali sme k nim žiadne výhrady a zdalo sa nám úplne v poriadku, že si od p. [REDACTED] požičiavame čiastku vo výške 45.000 eur a vrátíme mu čiastku vo výške 71.000 eur.“ Predmetom dokazovania pri trestnom čine podvodu ako už bolo vyššie poukázané je totiž najmä to že či pri samotnom uzatváraní zmluvy došlo k uvedeniu oznamovateľov do omylu, resp. k využitiu ich omylu s cieľom obohatiť sa na škodu ich majetku. Totiž v prípade záväzkových vzťahov je pri trestnom čine podvodu nevyhnutné, aby k samotnému uvádzaniu do omylu došlo ešte v čase pred samotným uzavretím zmluvy, nakoľko len vtedy možno hovoriť, že majetková dispozícia poškodenej osoby bolo vykonaná v dôsledku omylu. Pokiaľ dochádza zo strany páchatel'a k uvádzaniu nepravdivých skutočností (alebo k využívaniu omylu) až po uzavretí zmluvy v čase jej trvania, nemožno hovoriť o podozrení zo spáchania trestného činu podvodu. Preto v čase po uzavretí daných zmlúv sú na účely trestného konania irelevantné skutočnosti, ktoré sa týkajú toho ako jednotlivé zmluvné strany plnili svoje povinnosti vyplývajúce z uzavretých právnych úkonov (teda či došlo k splateniu pôžičky, či veriteľ oprávnene odmietol vyplatiť časť pôžičky atď.). Na tomto mieste poukazujem, že pokiaľ

došlo k porušeniu zmluvných povinností, je potrebné sa brániť prostriedkami civilného práva.

Vyhodnotením dôkaznej situácie, teda vyhodnotením zadovážených dôkazov v súhrne i jednotlivito možno konštatovať, že v danom prípade absentuje záver, že boli naplnené zákonné znaky trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona, a to jednak objektívnej stránky skutkovej podstaty daného trestného činu podvodu a rovnako aj subjektívnej stránky skutkovej podstaty menovaného trestného činu v zmysle zákonom požadovanej formy zavinenia podľa § 17 Trestného zákona v spojení s § 15 Trestného zákona.

Rovnako konštatujem, že po komplexnom vyhodnotení nastolenej veci nie je dané ani dôvodné podozrenie zo spáchania iného trestného činu upraveného v Trestnom zákone

S prihliadnutím na všetky okolnosti nastolenej veci možno preto konštatovať, že námietky obsiahnuté v sťažnostiach oznamovateľov nie sú dôvodné a preto nebol zistený žiadny zákonný dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia.»

Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľmi uplatneným námietkam v prvom rade pripomína, že nie je súčasťou systému orgánov činných v trestnom konaní, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred týmito orgánmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu

vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (III. ÚS 38/05, III. ÚS 278/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti pri interpretácii obsahu a rozsahu základných práv a slobôd zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa jednotlivých ľudských práv a základných slobôd garantovaných Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

Sťažovatelia v posudzovanej veci namietajú porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorému v štruktúre práv garantovaných dohovorom zodpovedá právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesením prokurátora sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľov ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej súčasťou základného práva na inú právnu ochranu je aj jemu zodpovedajúca povinnosť orgánov činných v trestnom konaní zákonom ustanoveným spôsobom sa zaoberať podaním, v ktorom dotknutá osoba oznamuje skutočnosti podľa nej nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin, a o vybavení takého oznámenia dotknutú osobu riadne vyrozumieť. Súčasťou tohto práva však nie je právo, aby orgány činné v trestnom konaní podaniu oznamovateľa vyhovelí v tom zmysle, že rozhodnú podľa jeho predstáv (I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06, IV. ÚS 180/09). Ústavný súd opakovane judikoval, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo

slobôd (II. ÚS 42/00, II. ÚS 28/06). Inými slovami, právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03). Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania, alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní.

Z judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že čl. 6 dohovoru nie je aplikovateľný v prípade poškodeného v trestnom konaní, ak trestné oznámenie podané údajným poškodeným bolo odložené bez toho, aby bolo začaté trestné stíhanie údajného páchatel'a (rozhodnutie ESLP Duchoňová proti Českej republike, rozhodnutie z 2. 10. 2006, č. 29858/03, oddiel 1). Poškodeným nevyplývajú z čl. 6 dohovoru, pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby, nijaké práva v trestnom konaní vrátane začatia a vedenia trestného stíhania proti niekomu (rozhodnutie ESLP vo veci Helmers v. Švédsko z 29. 10. 1991, § 29)].

Z judikatúry ESLP (tiež napr. rozhodnutie vo veci Krumpel a Krumpelová v. Slovensko z 5. 7. 2005, bod 40) a následne aj z judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 18/06, III. ÚS 324/05, IV. ÚS 44/06) je teda zrejmé, že nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy majú v trestnom konaní len tí poškodení, ktorí si v rámci tohto konania uplatnili nárok na náhradu škody (občianskoprávny prvok v rámci trestnoprávneho konania) proti konkrétnej osobe – obvinenému, resp. obžalovanému (§ 46 ods. 3 Trestného poriadku), ktorej identita je známa najskôr od vznesenia obvinenia. Poškodený v trestnom konaní teda požíva ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru) až od momentu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, proti ktorej si svoj nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom aj riadne uplatnil (napr. IV. ÚS 202/2013, II. ÚS 394/2014, II. ÚS 3/2016, II. ÚS 770/2016).

Ústavný súd v naznačenom smere dáva sťažovateľom do pozornosti, že z právneho poriadku Slovenskej republiky, ako aj z právnych poriadkov mnohých členských krajín Európskej únie možno vyvodiť, že jedným z charakteristických znakov moderného

právneho štátu je aj skutočnosť, že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu (IV. ÚS 55/09, IV. ÚS 180/09). Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych práv oznamovateľa trestného činu, resp. poškodeného (I. ÚS 68/2012). Pre účely ochrany individuálnych subjektívnych práv ustanovuje právny poriadok Slovenskej republiky osobitné právne inštitúty „netrestnej povahy“, ktorých uplatnenie má súkromnoprávny charakter a je plne v dispozícii osobe, ktorá tvrdí, že konaním inej osoby došlo k zásahu do konkrétnych subjektívnych práv. Ústavný súd teda vníma trestné právo ako prostriedok *ultima ratio* (ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť), čo sa podľa právnej teórie, ako aj súdnej praxe chápe aj ako zásada pomocnej úlohy trestnej represie (zásada subsidiarity). Podľa tejto zásady má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, teda už boli vyčerpané, sú neúčinné alebo zjavne nie sú vhodné.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia prokurátora sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017 (v spojení aj s dôvodmi vyplývajúcimi z uznesenia prokurátora sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017) ústavný súd konštatuje, že prokurátor konal v medziach svojej právomoci a v súlade predovšetkým s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku a Trestného zákona, ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom, jeho úvahy sú logické, legitímne a právne akceptovateľné. Jeho postup bol v súlade so zákonom, ústavne konformný a po jeho preskúmaní ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť so sťažovateľmi namietaným porušením ich základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čo zakladá dôvod odmietnutia sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Prokurátor po dôslednom rozbere skutkových okolností veci a konania tak samotných sťažovateľov, ktorí aktívne sami vyhľadali [REDAKOVANÉ] a ho oslovili s návrhom na poskytnutie pôžičky, ako aj samotného konania [REDAKOVANÉ], ktorý sťažovateľom pôžičku aj poskytol, dospel k záveru o absencii trestnoprávneho prvku

v jeho konaní pri poskytnutí pôžičky; tieto závery nepovažuje ústavný súd za svojvoľné a arbitrárne.

Z dokazovania, ktoré bolo v rámci prípravného konania vykonané a ktoré aj prokurátor v jeho uznesení sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017 predostrel, je explicitne zrejmé, že sťažovateľom bola poskytnutá pôžička za nevýhodných podmienok, avšak od tejto skutočnosti nie je možné paušálne odvodzovať aj naplnenie trestnoprávnej zodpovednosti poskytovateľa pôžičky [REDAKOVANÉ], či už z trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona, alebo úžery podľa § 235 Trestného zákona. Ústavný súd považoval za ústavne akceptovateľné odôvodnenia prokurátora, ktorý predovšetkým v uznesení sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017 poukázal na prítomnosť civilnoprávnej roviny v predmetnej veci a s poukazom aj na judikatúru vyšších súdov (a to na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 7 Tdo 436/2010 a Ústavného súdu Českej sp. zn. IV. ÚS 469/2002) a tiež aj v spojení so skutočnosťou, že v civilnom konaní bolo vyhovené ich návrhu na vydanie predbežného opatrenia, uzavrel, že v rámci dokazovania vykonaného v prípravnom konaní sa nepodarilo preukázať, že [REDAKOVANÉ] pri poskytnutí pôžičky sťažovateľom zneužil ich tieseň, neskúsenosť, rozumovú slabosť alebo rozrušenie a z tohto zistenia vychádza aj záver prokurátora o absencii trestnoprávneho prvku v jeho konaní. Prokurátor v rámci svojej argumentácie predostretej v jeho uzneseniach sp. zn. 1 Pn 911/17/1103 z 24. októbra 2017 a sp. zn. 1 Pn 1243/16/1103 z 23. júna 2017, naopak, akcentoval právny záver o tom, že nie je možné inštitútmi trestného konania trestať občianskoprávnu zodpovednosť, či už napr. za bezdôvodné obohatenie podľa § 451 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), alebo iné v rámci záväzkových vzťahov, alebo skrz obsah trestnoprávnych noriem posudzovať a dokonca trestať kontraktnú voľnosť konajúcich subjektov vrátane posudzovania splnenia podmienok vyplývajúcich napr. z § 39, § 39a a iných Občianskeho zákonníka, a to navyše v konfrontácii s vedomým opomenutím (absenciou) plnenia prevenčných povinností sťažovateľov v rámci záväzkových vzťahov.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2018